

စစ်ကောင်စီမှ နိုင်ငံတော်အာဏာသိမ်းယူပြီးနောက် သတင်းမီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့် ချိုးဖောက်မှုများအပေါ် နိုင်ငံတကာမြန်မာ့သတင်း (BNI) ၏ အနှစ်ချုပ်သုံးသပ်ချက်

၁။ နောက်ခံအကြောင်းအရာ

(၂၀၂၀) ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲစာရင်းမသမာမှုများရှိနေသည်ဟု အကြောင်းပြု၍ (၂၀၂၁) ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့တပ်မတော်မှ အရေးပေါ်အခြေအနေကြေညာကာ နိုင်ငံတော်အာဏာကို သိမ်းယူခဲ့သည်။ အာဏာသိမ်းကြောင်းမကြေညာမီ နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးဝင်းမြင့်၊ နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်း စုကြည်တို့ အပါအဝင် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးများ၊ အရပ်သားအစိုးရ အဖွဲ့ဝင်ဝန်ကြီးများနှင့် (၂၀၂၀) ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရွေးကောက်ခံထားရသည့် ကိုယ်စားလှယ်များကို ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ အာဏာသိမ်းခြင်းသည် (၂၀၁၀) ပြည့်နှစ် နှောင်းပိုင်း ဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းပေါ် လျှောက်လှမ်းနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကြီးမားသော နောက်ကြောင်းပြန် အချိုးအကွေ့တစ်ခုဖြစ်ပြီး ဆယ်စုနှစ်များစွာ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီးနောက် နိုင်ငံတွင်း အခြေကျစေရန် ကြိုးပမ်းနေဆဲဖြစ်သည့် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများ ဖြစ်သော လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ မီဒီယာ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ သတင်းအချက်အလက်ရရှိခွင့် တို့အပေါ် ယခင်ကထက်ပိုသော စိန်ခေါ်မှုများကို ကြုံတွေ့လာစေပါသည်။

၂။ အာဏာသိမ်းပြီးနောက် သတင်းမီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်အပေါ် ချိုးဖောက်မှုများ

၂.၁။ အင်တာနက်ဖြတ်တောက်မှုနှင့် လူမှုကွန်ယက်များကို ပိတ်ပင်ခြင်း

ယခင် အရပ်သားအစိုးရ လက်ထက်ကာလများတွင်ပင် အပြည့်အဝမရရှိခဲ့သော မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်များနှင့် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်များသည် စစ်အာဏာရှင်စနစ်အောက်တွင် ပို၍ ဖိနှိပ်ခံလာရသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။ အာဏာစတင်သိမ်းယူလိုက်သည့် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့ မနက်ပိုင်းတွင် အင်တာနက်နှင့် ဖုန်းလိုင်းများကို ဖြတ်တောက်ခဲ့ကာ မီဒီယာနှင့် ပြည်သူ့လူထုကြား သတင်းစီးဆင်းမှုကို ဟန့်တားခဲ့သည်။ အာဏာစတင်သိမ်းယူသည့်နေ့ နေ့လယ်ပိုင်းတွင် အင်တာနက်နှင့် ဖုန်းလိုင်းများ ပြန်လည်ရရှိခဲ့သော်လည်း ရက်အနည်းငယ်အကြာတွင် ကန့်သတ်မှုများ စတင်လာခဲ့ပြန်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူသုံးအများဆုံးဖြစ်ပြီး ပြည်သူများကြား သတင်းဖြန့်ချိမှုအများဆုံး လူမှုကွန်ယက်တစ်ခုဖြစ်သည့် Facebook ကို ဖေဖော်ဝါရီလ (၇) ရက်နေ့အထိ ယာယီကန့်သတ်ရန် ဆက်သွယ်ရေးအော်ပရေတာများနှင့် အင်တာနက် ဝန်ဆောင်မှုကုမ္ပဏီများကို ဖေဖော်ဝါရီလ (၄) ရက်နေ့တွင် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီက ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍ လူသုံးများသော အခြားလူမှုကွန်ယက်များသည် Instagram နှင့် Twitter တို့ကိုလည်း ဖေဖော်ဝါရီလ (၅) ရက်နေ့တွင် ရက်အကန့်အသတ်မရှိ ပိတ်ပင်ရန် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ယခုစာတမ်းကို ရေးသားနေချိန်ထိ အဆိုပါလူမှုကွန်ယက်များကို ပိတ်ပင်ထားဆဲဖြစ်ပြီး ပြည်သူများမှာ Virtual Private Network (VPN) ကို အသုံးပြု၍ ထိုလူမှုကွန်ယက်များကို သုံးစွဲနေရသည်။

ဖေဖော်ဝါရီလ (၆) ရက်နှင့် (၇) ရက်နေ့တို့တွင်လည်း ယာယီအင်တာနက်ဖြတ်တောက်မှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့သောကြောင့် ပြည်သူများကြား သတင်းမှန်စီးဆင်းမှုများကို အဟန့်အတားဖြစ်စေခဲ့ပြီး (၆) ရက်နေ့

BNI Multimedia Group

ညပိုင်းအချိန်တွင် နိုင်ငံတော်အတိုင်ပင်ခံ ပြန်လည်လွတ်မြောက်လာပြီကဲ့သို့သော သတင်းတု၊ ကောလဟာလများ လူထုကြား ပြန့်နှံ့ခဲ့ရသည်။ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁၄) ရက်နေ့မှစ၍ နေ့စဉ် မနက် (၁) နာရီမှ မနက် (၉) နာရီအထိ ညပိုင်း အင်တာနက်ဖြတ်တောက်မှုများကို စတင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ အင်တာနက် ဖြတ်တောက်ထားသည့် ညပိုင်းအချိန်တွင် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ၏ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များက အာဏာဖိဆန်ရေးလှုပ်ရှားမှု၊ Civil Disobedience Movement (CDM) တွင်ပါဝင်သည့် ဝန်ထမ်းများ၊ စစ်အာဏာရှင်တော်လှန်ရေး ဆန္ဒပြပွဲများတွင် ပါဝင်ကြသူများ၊ နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် စစ်အာဏာရှင်တော်လှန်ရေးကို လှုံ့ဆော်ပေးသည့် နာမည်ကြီး အနုပညာရှင်များအား အတင်းအဓမ္မ ဖမ်းဆီးမှုများကို ဆက်တိုက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ အင်တာနက် အချိန်အပိုင်းအခြားဖြင့်သာ သုံးစွဲခွင့်ပေးခြင်းသည် ပြည်သူလူထု၏ သတင်းအချက်အလက် သိရှိပိုင်ခွင့်ကို ကန့်သတ်ထိန်းချုပ်ထားခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထပ်မံ၍ စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ အားကောင်းခဲ့သော ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ လှိုင်သာယာမြို့နယ်တွင် မတ်လ (၁၄) ရက်နေ့၊ ညနေပိုင်းအချိန်၌ မိုဘိုင်းလ်အင်တာနက်လိုင်းများ စတင်ဖြတ်တောက်ခဲ့ပြီး မတ်လ (၁၅) ရက်နေ့မှစ၍ ဤစာတမ်းကို ရေးသားချိန်အထိ မိုဘိုင်းလ်အင်တာနက်လိုင်းများကို တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် ဖြတ်တောက်ထားခဲ့ဖြစ်သည်။ ဧပြီလ (၁) ရက်နေ့တွင် Wireless Broadband အမျိုးအစား wifi ကွန်ယက်များကိုပါ ထပ်မံဖြတ်တောက်ခဲ့ပြန်သည်။ ထိုကဲ့သို့ မိုဘိုင်းလ်အင်တာနက်များနှင့် wifi ကွန်ယက်များ ဖြတ်တောက်ထားမှုကြောင့် ဆန္ဒပြသူများနှင့် ပြည်သူလူထုအပေါ် အာဏာစစ်ကောင်စီ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏ အကြမ်းဖက်နှိပ်စက်မှုများကို သတင်းတင်ပြရန်အတွက် ကြီးမားသော အကန့်အသတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။ FTTB အင်တာနက်ကွန်ယက်များကို ဆက်လက် အသုံးပြုနေနိုင်သေးသော်လည်း ပြည်သူလူထုအများစုမှာ မိုဘိုင်းလ်အင်တာနက်အပေါ် မှီခိုနေကြရသောကြောင့် သတင်းအချက်အလက် စီးဆင်းမှုများကို များစွာ အကန့်အသတ်ဖြစ်စေပြီး လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏ အဖိနှိပ်ခံနေရသော မြို့နယ်များတွင် သတင်းအမှောင်ချမှုများ ဖြစ်လာစေသည့်အတွက် ထိုမြို့နယ်များရှိ ပြည်သူလူထုများ၏ လုံခြုံရေးအတွက် စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။

၂.၂။ သတင်းရုပ်သံလိုင်းများနှင့် မီဒီယာအဖွဲ့များကို ထိန်းချုပ်ပိတ်ပင်ခြင်း

အာဏာစတင်သိမ်းယူသည့် ဖေဖော်ဝါရီ (၁) ရက်နေ့မှစ၍ နိုင်ငံတကာ သတင်းရုပ်သံလိုင်းများနှင့် BNI ၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သော မရွှိမမီဒီယာ၏ သတင်းရုပ်သံလိုင်း Mizzima TV အပြင် DVB သတင်းဌာန၏ ရုပ်သံလိုင်းဖြစ်သည့် DVBTV ကိုပါ ဖြတ်တောက်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ယင်းသတင်းရုပ်သံလိုင်းများကို PSI ဂြိုဟ်တုစလောင်းမှ ဖမ်းယူကြည့်ရှုနိုင်ခဲ့သည့်အတွက် PSI ဂြိုဟ်တုစလောင်းများကို အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီက လိုက်လံသိမ်းဆည်းပြီး လက်ဝယ်ရှိသူများကို အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီသည် လွတ်လပ်သည့် သတင်းမီဒီယာရုပ်သံလိုင်းများကို ပိတ်ပင်ပြီးနောက် နိုင်ငံပိုင်ရုပ်သံလိုင်းဖြစ်သည့် မြန်မာ့အသံနှင့် ရုပ်မြင်သံကြား ရုပ်သံလိုင်းကိုလည်း ထိန်းချုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ဖေဖော်ဝါရီ (၁) ရက်နေ့မှ စတင်၍ စစ်တပ်ပိုင် မြဝတီရုပ်မြင်သံကြားရုပ်သံလိုင်းနှင့် ၎င်းတို့ထိန်းချုပ်ထားသည့် မြန်မာ့အသံနှင့်ရုပ်မြင်သံကြား ရုပ်သံလိုင်းတို့မှ လက်တွေ့အခြေအနေနှင့် များစွာကွာဟသော စစ်တပ်ဝါဒဖြန့် သတင်းတု၊ သတင်းမှားများကိုသာ ထုတ်လွှင့်လျက်ရှိပါသည်။

အာဏာသိမ်းပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်း အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ၏ လက်နက်ကိုင် အကြမ်းဖက်မှုများကို လွတ်လပ်သည့် ပြည်တွင်းမီဒီယာအသီးသီးက ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ၍ဖြစ်စေ၊ အွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့်ဖြစ်စေ ကြိုးပမ်း၍ သတင်းရယူကာ ပြည်သူ့ထံ တင်ပြပေးခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသို့ သတင်းမှန်များကို အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ တင်ပြပေးနေသော ပြည်တွင်းမီဒီယာအပေါ် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ၏ ထိန်းချုပ်ရန် ကြိုးပမ်းမှုများမှာ အာဏာသိမ်းပြီး သုံးပတ်အကြာတွင် စတင်လာခဲ့သည်။ မီဒီယာများအနေဖြင့် သတင်းများ ရေးသားဖော်ပြရာတွင် အာဏာသိမ်းအစိုးရဟူသော စကားလုံး အသုံးအနှုန်းကို မသုံးစွဲရန်နှင့် ထိုသို့ ရေးသားဖော်ပြပါက သတင်းထုတ်ဝေခွင့်လိုင်စင်ကို ရုတ်သိမ်းမည်ဟူ၍ မြန်မာသတင်းမီဒီယာကောင်စီမှတစ်ဆင့် ပြည်တွင်းမီဒီယာများကို တားမြစ်ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။

ထိုသို့ခြိမ်းခြောက်ပြီး မကြာမီပင် ပြည်တွင်းမီဒီယာများကို တိုက်ရိုက်ဖိနှိပ်မှုများ စတင် လုပ်ဆောင်လာခဲ့ ပါသည်။ (၂၀၂၁) ခုနှစ်၊ မတ်လ (၈)ရက်နေ့တွင် ပြည်တွင်းမီဒီယာအဖွဲ့များဖြစ်သည့် မရွှိမ၊ DVB၊ Myanmar Now၊ 7 Day နှင့် ခေတ်သစ်မီဒီယာ စသည့် မီဒီယာငါးဖွဲ့၏ ထုတ်ဝေခြင်းလုပ်ငန်းများကို ပိတ်သိမ်းကြောင်းနှင့် ထိုသတင်းမီဒီယာများအနေဖြင့် မည်သည့်မီဒီယာအမျိုးအစားတစ်ခုခုကို အသုံးပြု၍ဖြစ်စေ၊ နည်းပညာတစ်ရပ်ရပ်ကို အသုံးပြု၍ဖြစ်စေ ရေးသားထုတ်လွှင့်ခြင်းမပြုရန် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီက တားမြစ်ကြေညာခဲ့သည်။ ထို့နောက် မတ်လ (၉) ရက်နေ့ တွင် မရွှိမမီဒီယာရုံးခန်းနှင့် ကမာရွတ်မီဒီယာရုံးခန်းတို့ကို အကြမ်းဖက်ဝင်ရောက်စီးနင်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ကမာရွတ်မီဒီယာရုံးခန်းကို ဝင်ရောက်စီးနင်းရာတွင် အယ်ဒီတာချုပ်နှင့် တွဲဖက်တည်ထောင်သူတို့ကို အတင်းအဓမ္မ ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။

ဆက်လက်၍ မတ်လ (၁၂) ရက်နေ့တွင် အခြားပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိက မီဒီယာတစ်ခုဖြစ်သည့် ဧရာဝတီသတင်းဌာနကို အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီက ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၅၀၅(က)ဖြင့် တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ ယင်းသို့တရားစွဲဆိုခြင်းသည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီအနေဖြင့် သတင်းမီဒီယာ ဌာနတစ်ခုကို ပထမဦးဆုံး တရားစွဲဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ (အာဏာသိမ်းမှု မဖြစ်ခင်တွင် BNI ၏

BNI Multimedia Group

အဖွဲ့ဝင်သတင်းဌာနနှစ်ခုမှာလည်း အယ်ဒီတာများအပါအဝင် ထွက်ပြေးပုန်းရှောင်နေခဲ့ရပါသည်။) တရားစွဲရသည့်အကြောင်းရင်းမှာ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၀) ရက်နေ့တွင် ဧရာဝတီသတင်းဌာနမှ တင်ပြခဲ့သည့် စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေးဆန္ဒပြပွဲတွင် ဖမ်းဆီးခံရသော ဆရာဝန်များအား ပြန်လည်လွှတ်ပေးရန် ၎င်းတို့၏ဆွေမျိုးများကို ရဲတပ်ဖွဲ့က သိန်း (၁၃၀) ကျပ် တောင်းခဲ့သည်ဟူသော သတင်းဗီဒီယိုကြောင့် ဖြစ်သည်။

အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီအနေနှင့် အထက်ဖော်ပြပါ သတင်းမီဒီယာကြီးများကိုသာ အဓိကထား ဖိနှိပ်နေသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်း အနယ်နယ်အရပ်ရပ်ရှိ တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများအနေနှင့်လည်း မလုံခြုံမှုများကို တစ်စတစ်စ ခံစားလာရပါသည်။ အထူးသဖြင့် ယခင်အရပ်သားအစိုးရ လက်ထက်ကတည်းက တပ်မတော်၏ တရားစွဲဆိုခြင်းခံထားရသော သတင်းဌာနများအနေဖြင့် လုံခြုံရေးအရ ခြိမ်းခြောက်မှုများကို ခံစားနေရပြီး ပစ်မှတ်ထားခံထားရသည့် အယ်ဒီတာများနှင့် သတင်းထောက်များမှာ ပုန်းရှောင်နေရင်းဖြင့် သတင်းများကို ရယူရေးသား ဖော်ပြနေရပါသည်။

၂.၃။ သတင်းထောက်များ၏ လုံခြုံရေးအပေါ်ထိခိုက်ခြိမ်းခြောက်မှုများ

အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ၏ သတင်းမီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်အပေါ် ဖိနှိပ်မှုများသည် သတင်းမီဒီယာ ဌာနများအတွက်သာမက မြေပြင်တွင် သတင်းရယူနေသော သတင်းထောက်များ၏ လုံခြုံရေးအတွက်ပါ စိုးရိမ်ဖွယ် ဖြစ်လာပါသည်။ စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေး ဆန္ဒထုတ်ဖော်မှုလှုပ်ရှားမှုများ အားကောင်းလာသည့် ဖေဖော်ဝါရီလလယ်လောက်မှ စတင်၍ ဆန္ဒပြပြည်သူများကို ဖမ်းဆီးမှုများ ပြုလုပ်လာသကဲ့သို့ ဆန္ဒပြပွဲသတင်းများကို သတင်းရယူနေသည့် သတင်းထောက်များကိုပါ ဖမ်းဆီးမှုများရှိခဲ့သည်။ အာဏာစတင်သိမ်းခဲ့သည့် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့မှ ဧပြီလ (၁၉) ရက်နေ့ထိ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရသည့် သတင်းမီဒီယာသမားပေါင်း (၇၀) ဦးရှိပြီး ၎င်းတို့ထဲမှ (၃၂) ဦးသာ ပြန်လည်လွတ် မြောက်လာသေးသည်။^၁ ထိန်းသိမ်းခံထားရသူ (၃၆) ဦးထဲတွင် (၁၉) ဦးမှာ တရားစွဲဆိုခံထားရပြီး အများစုမှာ ရာဇသတ် ကြီးပုဒ်မ ၅၀၅ (က)^၂ ဖြင့် တရားစွဲခံထားခြင်းဖြစ်ပြီး အခြားသော ပုဒ်မများမှာ ပုဒ်မ ၁၁၄^၃၊ ပုဒ်မ ၁၁၈^၄၊ ပုဒ်မ ၃၃၂^၅၊ ပုဒ်မ ၄၃၆^၆ တို့ဖြစ်သည်။

သတင်းထောက်များ အများဆုံး ဖမ်းဆီးခံရသည့် နယ်မြေဒေသများမှာ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကချင် ပြည်နယ်တို့ဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် (၂၆) ဦးနှင့် ကချင်ပြည်နယ်တွင် (၁၂) ဦး

^၁ <https://www.reportingasean.net/in-numbers-arrests-of-myanmar-journalists/>

^၂ ၅၀၅။ ။ မည်သူမဆို၊ ဖော်ပြချက်ကိုဖြစ်စေ၊ ကောလဟာလကိုဖြစ်စေ၊ သတင်းကို ဖြစ်စေပြုရာတွင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ထုတ်ပြန်ကျေညာရာတွင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ဖြန့်ချိရာတွင်-

(က) ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ကြည်း၊ ရေ၊ လေတပ် တခုခုမှအရာရှိအား၊ သို့တည်းမဟုတ် တပ်သားအား စစ်ပုန်ကန်ခြင်းကိုသော်၎င်း၊ သက်ဆိုင်ရာမိမိ၏ တာဝန်ဝတ်တရားကို မလေးစားခြင်း သော်၎င်း၊ ပျက်ကွက်ခြင်းသော်၎င်း ပြုစေရန်အကြံရှိလျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုသို့ပြုစေတန်ရာ သည့်အကြောင်း ရှိလျှင် ထိုသူကို နှစ်နှစ်ထိထောင်ဒဏ်တမျိုးမျိုး ဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

^၃ ၁၁၄။ ။ ပြုလုပ်မှုကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြစ်မှုကိုကျူးလွန်ရာတွင် မိမိကိုယ်တိုင်မရှိခဲ့လျှင် အားပေးကူညီ သူအဖြစ်ဖြင့်သာ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း ခံရမည့်သူသည် အားပေးကူညီမှုကြောင့် မိမိပြစ်ဒဏ်ချမှတ် ခြင်းခံရမည့် ပြုလုပ်မှုကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြစ်မှုကို တဦးတယောက်သောသူက ကျူးလွန်သောအခါ မိမိ ကိုယ်တိုင်ရှိနေခဲ့လျှင်၊ ထိုသူသည်ထိုပြုလုပ်မှုကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုပြစ်မှုကို ကိုယ်တိုင်ကျူးလွန်ဘိ သကဲ့သို့ကျူးလွန်သည်ဟု ယူဆခြင်းခံရမည်။

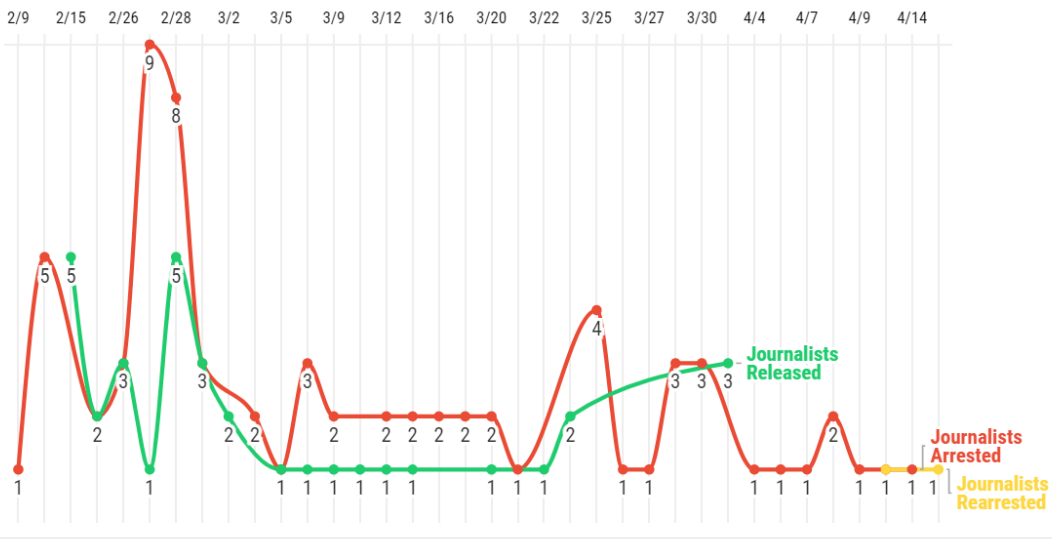
^၄ ၁၁၈။ ။ သေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ တသက်တကျွန်းဒဏ်ဖြစ်စေ ထိုက်သင့်သော ပြစ်မှုတခုခုကျူးလွန်ခြင်းကို လွယ်ကူစေရန်ကြံရွယ်၍သော်၎င်း၊ လွယ်ကူအောင်မိမိကဖြစ်စေ တန်ရာသည်ကိုသိလျက်နှင့်သော်၎င်း မည်သူမဆို၊ ပြုလုပ်မှုဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သော ပျက်ကွက်မှုပြုခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ ထိုပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ရန် စီစဉ်ချက်ရှိကြောင်းကို မိမိအလိုအလျောက် ထိမ်ချန်လျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုစီစဉ် ချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မမှန်သည်ကိုသိလျက်နှင့် မှန်သည့်အနေဖြင့် မိမိအလိုအလျောက် ပြောလျှင် ထိုသူကို အဆိုပါပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းရှိပါက၊ ခုနစ်နှစ်ထိထောင်ဒဏ်တမျိုးမျိုးချမှတ်ရမည့်ပြင် ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်သည်။ အဆိုပါပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်း မရှိပါက၊ သုံးနှစ်ထိ ထောင်ဒဏ်တမျိုးမျိုး ချမှတ်ရမည့်ပြင် ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်သည်။

^၅ ၃၃၂။ ။ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းအဖြစ်ဖြင့် တာဝန်ဝတ်တရားဆောင်ရွက်နေသော ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းဖြစ်သူကို မိမိအလိုအလျောက် နာကျင်စေလျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုသူကိုဖြစ်စေ၊ အခြားပြည်သူ့ဝန်ထမ်းကိုဖြစ်စေ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းအဖြစ်ဖြင့် တာဝန်ဝတ်တရားဆောင်ရွက်ခြင်းမှ တားဆီးရန်၊ သို့တည်းမဟုတ် ဟန့်တား ရန်အကြံဖြင့် မိမိအလိုအလျောက် နာကျင်စေလျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်း အဖြစ်ဖြင့်မိမိ၏ တာဝန်ဝတ်တရားကို ဥပဒေနှင့်အညီဆောင်ရွက်နေစဉ် ထိုသူပြုပြီးသော၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြုရန်အား ထုတ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့် ထိုသူအားမိမိအလို အလျောက် နာကျင်စေမှုကိုပြုလျှင်၊ ထိုသို့နာကျင် စေမှုပြုသော သူကိုသုံးနှစ်ထိထောင်ဒဏ် တမျိုးမျိုး ဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

^၆ ၄၃၆။ ။ မည်သူမဆို၊ ကိုးကွယ်ဝတ်ပြုသော နေရာအဖြစ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ နေအိမ်အဖြစ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ပစ္စည်းများ သို့လှောင်ထိန်းသိမ်းသော နေရာအဖြစ်ဖြင့်သော်၎င်း သာမန်အားဖြင့် အသုံးပြုသော အဆောက်အအုံကိုဖျက်ဆီးရန် အကြံဖြင့်ဖြစ်စေ၊ မိမိကထိုသို့ပျက်စီးစေမည် ဖြစ်တန်ရာသည်ကို သိလျက်နှင့်ဖြစ်စေ မီးဖြင့်၊ သို့တည်းမဟုတ် ပေါက်ကွဲတတ်သောအရာဖြင့် အကျိုးဖျက်ဆီးမှုကို ကျူးလွန်လျှင်၊ ထိုသူကို တသက်တကျွန်းဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဆယ်နှစ်ထိထောင်ဒဏ်တမျိုးမျိုးဖြစ်စေ ချမှတ် ရမည့်ပြင် ငွေဒဏ်လည်းချမှတ်နိုင်သည်။

ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။⁷ သတင်းထောက်များ ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည့် အခြားမြို့များမှာ ဟိုပုန်း၊ တောင်ကြီး၊ မုံရွာ၊ နေပြည်တော်၊ ပုသိမ်၊ ပြည်၊ ဟားခါး၊ မိတ္ထီလာ၊ မြိတ်၊ မင်းဘူး၊ ကျိုက်ထိုနှင့် မော်လမြိုင်တို့ ဖြစ်ပါသည်။⁸

အဖမ်းဆီးခံရသည့် သတင်းထောက်များအနက် (၅၇) ဦးမှာ အမျိုးသားများဖြစ်ကာ (၁၂) ဦးမှာ အမျိုးသမီး သတင်းထောက်များ ဖြစ်ပါသည်။⁹ (တစ်ဦးမှာ အတည်မပြုနိုင်သေး။) ဖမ်းဆီးခံထားရသည့် သတင်းထောက်များ ထဲတွင် သတင်းဌာနပေါင်း (၃၃) ခုမှ သတင်းထောက်များနှင့် အလွတ်တန်းသတင်းထောက် (၁၆) ဦးတို့ ပါဝင်သည်။ သတင်းဌာနပေါင်း (၃၃) ခုတွင် 7 Day News၊ Eleven Media Group ကဲ့သို့သော ပြည်တွင်းမီဒီယာများ၊ BBC Burmese နှင့် Associate Press တို့ကဲ့သို့ နိုင်ငံခြားသတင်းဌာနကြီးများ အပါအဝင် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် အခြေစိုက်သည့် တိုင်းရင်းသားမီဒီယာအဖွဲ့များလည်း ပါဝင်ပါသည်။ နိုင်ငံခြားသတင်းထောက်များအနေဖြင့် ဂျပန် နိုင်ငံသား အလွတ်တန်း သတင်းထောက်တစ်ဦးနှင့် DPA သတင်းဌာနမှ ပိုလန်နိုင်ငံသား သတင်းထောက်တစ်ဦးကို ဖမ်းဆီးမှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ နှစ်ဦးစလုံးကို ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်သော်လည်း ဂျပန်နိုင်ငံသား အလွတ်တန်း သတင်းထောက် Mr. Yuki Kitazumi ကို ဧပြီလ (၁၈) ရက်နေ့ ညပိုင်းတွင် ထပ်မံဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ သတင်းထောက်များအား ဖမ်းဆီးမှုများ ကို ဖေဖော်ဝါရီလ (၉) ရက်နေ့တွင် စတင်ခဲ့ပြီး ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၇) ရက်နေ့နှင့် ၂၈ရက်နေ့တို့တွင် ဖမ်းဆီးမှုအများဆုံး ဖြစ်ခဲ့သည်။¹⁰

Data since the Feb 1, 2021 coup from the Detained Journalists Information Myanmar group, and information verified independently. Data viz by Yvonne T. Chua. **reportingasean.** VOICES AND VIEWS FROM WITHIN

သတင်းထောက်များကို ဖမ်းဆီးရာတွင် ဆန္ဒပြပွဲများ၌ သတင်းယူနေစဉ် ဖမ်းဆီးခံရမှုများ ရှိသကဲ့သို့ အချို့ သတင်းထောက်များကို ၎င်းတို့နေထိုင်ရာအိမ်များ၊ ပုန်းခိုရာနေရာများအထိ ဝင်ရောက်စီးနင်းကာ ဖမ်းဆီးမှုများလည်း ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မတ်လ (၁) ရက်နေ့ညက DVB သတင်းထောက်

⁷ <https://www.reportingasean.net/in-numbers-arrests-of-myanmar-journalists/>
⁸ <https://www.reportingasean.net/in-numbers-arrests-of-myanmar-journalists/>
⁹ <https://www.reportingasean.net/in-numbers-arrests-of-myanmar-journalists/>
¹⁰ <https://www.reportingasean.net/in-numbers-arrests-of-myanmar-journalists/>

BNI Multimedia Group

ကိုကောင်းမြတ်လှိုင်ကို ၎င်းနေထိုင်ရာ မြိတ်မြို့ နေအိမ်တွင် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များက သေနတ်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်ပစ်ခတ်၍ အကြမ်းဖက်ဖမ်းဆီးခဲ့ပါသည်။ ဆန္ဒပြပွဲများတွင်လည်း ကျည်ဆန်အစစ်များသုံးကာ ဖြိုခွင်းခွဲခြင်းကြောင့် သတင်းထောက်များ ကျည်ထိမှန်၍ ဒဏ်ရာရရှိမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ အာဏာသိမ်းသည့်နေ့မှစ၍ ထိခိုက်သေကြေမှု အများဆုံးဖြစ်ခဲ့သော မတ်လ (၂၇) ရက်နေ့တွင် မန္တလေးမြို့၌ Frontier Myanmar သတင်းဌာနမှ သတင်းထောက်တစ်ဦး၊ ကျိုက်ထိုမြို့တွင် အလွတ်သတင်းထောက်တစ်ဦးတို့ ကျည်ထိမှန်ပြီး ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

အာဏာသိမ်းပြီးချိန်မှစ၍ အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ၏ အဓိကအာရုံစိုက် ဖိနှိပ်ခံနေရသော မီဒီယာအဖွဲ့များထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည့် မဇ္ဈိမသတင်းဌာန၏ ပူးတွဲတည်ထောင်သူ နှင့် ဒါရိုက်တာ (၁) ဦး၊ အယ်ဒီတာ (၁) ဦး၊ စီမံဌာန လက်ထောက် မန်နေဂျာ (၁) ဦး၊ အလွတ်တန်းသတင်းထောက် (၂) ဦး (မြိတ် နှင့် ရန်ကုန်) နှင့် ယာဉ်မောင်း (၁) ဦးတို့ကို အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီက ဖမ်းဆီးထားကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ထို့အပြင် သတင်းထောက်များ အများဆုံးဖမ်းဆီးခံရသည့် ပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်သည့် ကချင်ပြည်နယ်တွင်လည်း မြစ်ကြီးနားသတင်းဂျာနယ်၏ သတင်းထောက် (၃) ဦးကို အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီက ဧပြီ (၁၃) ရက်နေ့တွင် အကြမ်းဖက် ဖမ်းဆီးခဲ့ပြီး စစ်ကြောရေးတွင် စစ်ဆေးခဲ့သည်ဟု သိရှိရပါသည်။¹¹

အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ၏ ပြည်သူ့လူထုအပေါ် နေ့စဉ် အကြမ်းဖက်နှိပ်စက်နေမှုများကို သတင်းတင်ဆက် ထုတ်လွှင့်ပေးနေသည့် ပြည်တွင်းပြည်ပ မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများကို အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီမှ နည်းမျိုးစုံဖြင့် ဖိနှိပ်ရန် ကြိုးပမ်းနေသောကြောင့် သတင်းထောက်များအနေဖြင့် ပုန်းအောင်းတိမ်းရှောင်၍ သတင်းများကို ထုတ်လွှင့်နေရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အထက်ဖော်ပြပါ မြစ်ကြီးနားသတင်းဂျာနယ်မှ အခြားသတင်းထောက် (၁၇) ဦးကို ဖမ်းဆီးရန် စာရင်းရှိသည်ဟု ကြားသိရသောကြောင့် ဂျာနယ်တိုက်မှ ဝန်ထမ်းများမှာ ရှောင်တိမ်းနေရသည့် အခြေအနေတွင် ရှိနေပါသည်။¹² အချို့သတင်းဌာနများအနေနှင့်လည်း လုံခြုံရေးအခြေအနေကြောင့် မိမိတို့၏ ရုံးခန်းများကို ပိတ်သိမ်း၍ ယာယီရုံးခန်းအသစ်များကို ရွှေ့ပြောင်းရသည့် အခြေအနေမျိုးကို ကြုံတွေ့နေရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ မလုံခြုံသည့် အခြေအနေများသည် အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် အခြေစိုက်သည့် လွတ်လပ်သည့် တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများအတွက် ခက်ခဲမှုများကို ပိုမိုဖြစ်စေပါသည်။ တိုင်းရင်းသားမီဒီယာအများစုသည် ဒေသအခြေစိုက် သတင်းမီဒီယာငယ်များ ဖြစ်သည့်အလျောက် ရန်ကုန်မြို့အခြေစိုက် သတင်းမီဒီယာဌာနကြီးများကဲ့သို့ ဘဏ္ဍာရေးအင်အား တောင့်တင်းမှုမရှိသည့်အတွက် ၎င်းတို့၏ သတင်းလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်လည်ပတ် ထုတ်လွှင့်နိုင်ရန် အလွန်ပင် ကြိုးစားရုန်းကန်နေရပါသည်။

¹¹ <https://burma.irrawaddy.com/news/2021/04/17/240790.html>
¹² <https://burma.irrawaddy.com/news/2021/04/17/240790.html>

၃။ အနှစ်ချုပ်

လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်အတွင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ တိုးတက်မှုအနည်းငယ် ရှိခဲ့သော သတင်းမီဒီယာကဏ္ဍသည် ဖေဖော်ဝါရီလ (၁) ရက်နေ့ အာဏာသိမ်းမှုနှင့်အတူ ယခင် သတင်းမီဒီယာ အမှောင်ခေတ်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ ပြီးခဲ့သည့် အရပ်သားအစိုးရလက်ထက်တွင် သတင်းမီဒီယာကဏ္ဍအပေါ် အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားပြည်နယ် အခြေစိုက် မီဒီယာများအပေါ် ဖိနှိပ်မှုအချို့ ရှိခဲ့သော်လည်း ဒီမိုကရေစီအစိုးရဖြစ်သည့်အတွက် မီဒီယာအဖွဲ့များနှင့် ပြည်တွင်းပြည်ပ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော် ပြောဆိုရေးသားခွင့်တို့အတွက် မူဝါဒစည်းရုံးရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ အာဏာသိမ်းပြီးနောက် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီအနေဖြင့် သတင်းမီဒီယာကဏ္ဍကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်အမှန်များကို တင်ပြထုတ်လွှင့်နေသည့် ပြည်တွင်းမီဒီယာများကို အဓမ္မသတင်းထုတ်လွှင့်ခွင့် ရပ်ဆိုင်းခြင်း၊ ရုံးခန်းများကို ဝင်ရောက်စီးနင်းခြင်းနှင့် သတင်းထောက်များ၊ အယ်ဒီတာများကို ဖမ်းဆီးတရားစွဲဆိုခြင်းများကို ပြုလုပ်လျက်ရှိနေခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းမီဒီယာ အများစုမှာလည်း သတင်းမီဒီယာသမားများ၏ ကျင့်ဝတ်၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်အညီ မှန်ကန်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည်သူလူထုထံ ထုတ်လွှင့်ပေးနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်တွင်းသတင်း ဌာနများက ထုတ်လွှင့်တင်ပြသည့် သတင်းများမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံတကာသတင်းဌာနများက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပျက်နေသည်များကို အချိန်နှင့် တစ်ပြေးညီ သိရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံအရေးကို နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းက အလေးထား အရေးယူမှုများ ဆောင်ရွက်ရန် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ တိုင်းရင်းသားမီဒီယာများအတွက်မူ နိုင်ငံ၏တစ်ဝက်လောက်တွင် ပြည်တွင်းစစ်သည် ဘယ်သောအခါမှာမှ မပြီးဆုံးခဲ့သောကြောင့် စစ်မြေပြင်အခြေအနေတွင် သတင်းတင်ပြခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ခါးသီးရှည်ကြာသည့် အတွေ့အကြုံများရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ပြီး ထိုအတွေ့အကြုံများကို ၎င်းတို့၏ ပြည်နယ်သတင်းများကို ရယူတင်ပြရာတွင် ဆက်လက်အသုံးပြုလျက်ရှိပါသည်။

လက်ရှိအခြေအနေတွင် BNI မှ အောက်ပါတို့ကို အကြံပြုလိုပါသည်။

၁။ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများဖြစ်သော ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ တရုတ်၊ အိန္ဒိယနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်လာသည့် သတင်းထောက်များကို ဒုက္ခသည်အဖြစ် လက်ခံထားရန်နှင့် ၎င်းတို့အလုပ်များ ဆက်လက်လုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ခွင့်ပြုပေးရန်။ ၎င်းသည် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ အားလုံးအတွက် အရေးအခင်းနှင့် ပတ်သက်သော တိကျမှန်ကန်သည့် သတင်းများကို ဆက်လက်ရရှိရန် အထောက်အကူပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်နှင့် မီဒီယာများကို ထောက်ပံ့ပေးနေသော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း လက်ရှိသတင်းရယူတင်ဆက်နေမှုများကို ကူညီထောက်ပံ့ရန်အတွက် နည်းလမ်းသစ်များ ရှာဖွေရန်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်အခြေပြု မီဒီယာများကို လျစ်လျူရှုမထားရန် ထပ်မံတောင်းဆိုလိုပါသည်။

BNI Multimedia Group

၃။ အင်တာနက်၊ ရုပ်မြင်သံကြားနှင့် ရေဒီယိုထုတ်လွှင့်မှုများအပေါ် အာဏာသိမ်းစစ်ကောင်စီ၏ ဖိနှိပ်မှုများကြောင့် မြန်မာပြည်သူများအနေဖြင့် တိကျမှန်ကန်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ဆက်လက်ရရှိစေရန်အတွက် အခြားသော ရုပ်သံထုတ်လွှင့်မှုကွန်ယက်များကို လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့များ လိုအပ်နေပါသည်။

၄။ အသစ်ဖွဲ့စည်းလိုက်သော အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရအနေဖြင့် လက်ရှိအချိန်တွင်သာမက အနာဂတ်ဖယ်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီအစိုးရအတွက် မူဝါဒများတွင်ပါ လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသော မီဒီယာကဏ္ဍကို တန်ဖိုးထားရပါမည်။ ထိုမူဝါဒများသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ဘာသာစကား အသီးသီးကို အလေးထားအားပေးရပါမည်။